

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра генетики і цитології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

_____

“ _____ ” _____ 2016 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВИКЛАДАЦЬКА ПРАКТИКА

(назва навчальної дисципліни)

напрямок

09 Біологія
(шифр, назва напрямку)

спеціальність

091. біологія
(шифр, назва спеціальності)

факультет

біологічний

2016 / 2017 навчальний рік

Викладацька практика. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачі за спеціальністю 091 біологія.

Розробник:

Тагіна Ольга Валентинівна – кандидат біологічних наук, професор, доцент кафедри генетики і цитології Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна.

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради біологічного факультету ХНУ імені В.Н.Каразіна.

Протокол № 4 від 22 квітня 2016 р.

В.о. декана

_____ (В.В. Мартиненко)
(підпис)

« _____ » _____ 2016 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 09 – «Біологія».	За вибором здобувача	
Загальна кількість годин – 150 (30 аудиторних)	Спеціальність 091 «Біологія»	Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр:	
		4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача – 8	Освітньо-науковий рівень: доктор філософії	Лекції	
		10 годин	2 годин
		Практичні заняття	
		20	2
		Самостійна робота	
		120 годин	146 годин
Вид контролю: залік			

Програма ВИКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ для аспірантів біологічного факультету складена відповідно плану освітнього процесу навчання в аспірантурі.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є практичне опанування аспірантами закономірностей і процесів навчання, виховання та розвитку студентів у процесі викладання біологічних дисциплін у вищих навчальних закладах. Викладацька практика є складовою частиною професійної підготовки аспірантів і завершальним етапом їх практичної підготовки до професійно-педагогічної і викладацької діяльності.

1. *Мета та завдання навчальної дисципліни*

1.1 Метою викладацької практики є:

- реалізація теоретичних знань з різних професійних і психолого-педагогічних дисциплін у різноманітних практичних формах і видах навчальної-виховної роботи зі студентами;

- закріплення педагогічних навичок, вдосконалення знань, необхідних для роботи у вищих навчальних закладах, формування вмінь застосовувати їх у

навчально-виховному процесі під час виконання функцій викладача вищої кваліфікації;

- поглиблення і розширення теоретичних знань із спеціальних і психолого-педагогічних дисциплін, набутих аспірантами, застосування їх у вирішенні конкретних педагогічних завдань під час викладацької практики;

- формування у аспірантів психолого-педагогічних та методичних умінь викладання відповідних біологічних навчальних дисциплін у системі вищої школи;

- вироблення умінь організації основних форм навчання у вищій школі, застосування сучасних технологій і методик навчання при викладанні біологічних дисциплін;

- формування умінь професійного і педагогічного спілкування зі студентською аудиторією;

- виховання у аспірантів досвіду викладацької роботи, морально-етичних якостей викладача вищої школи, індивідуального творчого стилю викладацької діяльності, потреби в самоосвіті.

-

1.2 Основними завданнями викладацької практики є:

- опанування основ науково-методичної та навчально-методичної роботи, придбання навичок структурування і методично грамотного перетворення наукового знання в навчальний матеріал, освоєння різноманітних освітніх технологій

- формування вміння постановки навчально-виховних цілей, вибору типу, виду заняття, використання різних форм організації навчальної діяльності студентів; діагностики, контролю і оцінки ефективності навчальної діяльності

- знайомство з державним освітнім стандартом і навчальними програмами відповідних біологічних дисциплін, основами методики проектування навчального курсу по одній зі спеціальних дисциплін основної освітньої програми, яка реалізується на кафедрі;

- знайомство з посадовою інструкцією викладача кафедри, з посадовими інструкціями решти штатного персоналу кафедри, документацією кафедри

- проектування навчального процесу за спеціальним курсом на прикладі однієї зі спеціальних дисциплін, що реалізуються на кафедрі

- відвідування та аналіз лекцій, семінарів, лабораторних занять викладачів біологічного факультету

- створення навчальної програми спеціального курсу, планування лекцій (семінарів, лабораторних занять тощо) до нього

- проведення спеціального курсу (лекцій, практичних і лабораторних занять тощо)

- систематичний аналіз своєї практичної діяльності та досвіду навчально-виховної роботи вузу, ведення щоденника викладацької практики;

- підготовка звітної документації.

1.3 Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми аспіранти повинні досягти таких результатів навчання:

при подальшому навчанні і професійній діяльності бути здатними складати програми спеціальних курсів, готувати плани-конспекти лекцій, семінарів, практичних і лабораторних робіт, проводити ці заняття зі студентами у вищих навчальних закладах

1.3.1 Знання:

- сутність процесів навчання і виховання;
- сучасні виховні та освітні системи;
- нові наукові досягнення в галузі біології та методики навчання;
- загальні питання організації та проведення лекцій, семінарів, практичних і лабораторних робіт тощо;
- вимоги до мінімуму змісту та рівня підготовки студентів, встановлювані державним стандартом;
- різні підходи до вивчення вузівської біологічної тематиці;
- дидактику предмета.

1.3.2 Вміння:

- проектувати, організовувати й аналізувати свою викладацьку діяльність;
- планувати навчальні заняття у відповідності з вузівськими навчальними планами;
- забезпечувати послідовність викладу матеріалу і міждисциплінарні зв'язки біології з іншими дисциплінами;
- розробляти і проводити різні за формою навчання заняття, найбільш ефективні при вивченні відповідних тем і розділів програми;
- ясно, логічно викладати зміст нового матеріалу;
- користуватися різними методиками викладання;
- обирати адекватну методику викладу спеціальних курсів
- розробляти конспекти лекцій, семінарів, практичних і лабораторних робіт тощо

1.3.3 Комунікація:

- вміти планувати і здійснювати навчально-виховну діяльність, яка відповідає вимогам до викладача біологічних дисциплін у вищому навчальному закладі.

1.3.4 Автономність і відповідальність:

- користуватися різними формами і методами навчання;
- використовувати на практиці сучасні уявлення про концепції змісту біологічної освіти, методологічні основи освітнього процесу;
- складати робочі програми з біологічних дисциплін;
- реалізовувати сучасні концепції вузівської біологічної освіти

2. Терміни проходження. Бази практики.

Базами проходження педагогічної практики аспірантів є відповідні кафедри біологічного факультету Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна.

3. Організація практики.

У перший день практики проводиться установча конференція, на якій аспірантам повідомляють мету і завдання практики, її тривалість, види і форми викладацької діяльності аспірантів, порядок обліку та оцінювання їхньої роботи. Після закінчення практики аспіранти повинні подати звітну документацію. Підсумки викладацької практики підводять на засіданнях відповідних кафедр.

Керівництво викладацькою практикою покладається на наукового керівника аспіранта, спільно з яким на першому тижні практики аспірант складає індивідуальний план. Для проходження практики аспірант разом з керівником вибирають навчальну дисципліну для проведення занять.

Графік роботи аспірантів складається відповідно до розкладу навчальних дисциплін за погодженням з професорсько-викладацьким составом відповідної кафедри.

4. Обов'язки аспіранта-практиканта

Аспірант-практикант зобов'язаний розпочати і завершити практику у визначений термін. Під час практики аспірант зобов'язаний дотримуватись правил внутрішнього розпорядку. Аспірант повинен якісно виконувати роботу, передбачену програмою викладацької практики. Аспірант повинен підготувати всі необхідні звітні документи згідно вимог і відзвітуватись за виконану роботу.

5. Зміст практики

На першому етапі аспіранти знайомляться з системою навчально-виховної роботи кафедри, особливостями методичної, наукової та організаційної роботи викладачів кафедри, із студентською аудиторією, з якою вони будуть проводити навчальні заняття, відвідують заняття викладачів, готують графік проведення власних залікових занять та інформують керівників практики.

Другий, основний етап, практики включає підготовку програми обраного спеціального курсу, планів-конспектів навчальних занять до обраного спеціального курсу та їх методичного забезпечення. Аспірантами проводяться заняття з цього курсу згідно встановленого графіку. На заняттях аспірантів повинні бути присутні викладачі - керівники практики. Після кожного проведеного аспірантами заняття має проводитись детальне обговорення, яке повинно виявити переваги й недоліки проведеного заняття.

Під час викладацької практики аспіранти ведуть щоденники, в яких записують у довільній формі зміст проведеної роботи, результати спостереження за навчально-виховним процесом, власною педагогічною діяльністю, особисті враження від викладацької практики, побажання щодо її проведення. Щоденник є основою для написання звіту про практику.

На третьому, заключному етапі практики аспіранти готують звіт про практику.

Під час викладацької практики аспіранти повинні:

- ознайомитися: з навчально-методичною та науковою роботою кафедри, на якій проводиться практика; з програмно-методичним забезпеченням навчальних дисциплін, із специфікою методики роботи викладачів; відвідувати заняття викладачів кафедри
- скласти навчальну програму дисципліни, з якої будуть проводитися практичні, семінарські, лабораторні заняття чи лекції; особливості організації та проведення науково-дослідної роботи студентів, інтереси й уподобання їх щодо виховної і позааудиторної роботи;
- провести заняття відповідно складеної програми спеціальної дисципліни у розмірі 16 годин

6. По завершенні викладацької практики подаються такі звітні документи:

- Характеристика роботи аспіранта, складена керівником практики з загальною оцінкою практики.
- Письмовий звіт (у довільній формі), де розкривається зміст виконаної роботи, висловлюються побажання, пропозиції щодо покращення умов, змісту та ін. проходження практики.
- Щоденник педагогічної практики.
- Програма і конспекти лекцій (семінарів, практичних і лабораторних робіт тощо) до розробленого спеціального курсу.

Завершується практика обговоренням результатів на засіданнях відповідних кафедр.

7. Форми та методи контролю

Поточний контроль здійснюється керівником практики шляхом аналізу та оцінки систематичної роботи аспірантів, залікових навчальних занять.

Підсумковий контроль здійснюється у кінці проходження практики шляхом оцінювання цілісної систематичної викладацької практики аспірантів.

При виставленні диференційованої оцінки аспіранту враховується рівень теоретичної підготовки, якість виконання завдань практики, рівень оволодіння педагогічними вміннями і навичками, ставлення до студентів, акуратність, дисциплінованість, якість оформлення документації та час її подання.